

GDPR в действие

► Съдебни претенции на основания от GDPR -
д-р Младен Младенов

GDPR

General
Data
Protection
Regulation

GDPR в действие

Поредицата разглежда различни аспекти на съдебните претенции на основания от GDPR, административните санкции на основания от GDPR и дисциплинарните санкции на основания от GDPR. Подходът е насочен към обосновано предположение за едни бъдещи рискове за управленските, финансовите, счетоводните и юридическите екипи в организациите и в частния, и в публичния сектор. Добрите и отговорни мениджъри без забава още понастоящем трябва да възложат в тази насока одитен ангажимент на одитните звена или одитори в организациите, а на собствено отделно основание – и правни анализи на юридическите си екипи, юрисконсулти или обслужващи външни юристи или консултанти, защото професионално предвиденият риск винаги се явява здрава основа за устойчивостта на организацията в бъдещето.

СЪДЕБНИ ПРЕТЕНЦИИ НА ОСНОВАНИЯ ОТ GDPR

автор: Младен Младенов, PhD, MPS, LL.M, MPF, MSM

Актуалността на всички въпроси, свързани с внедряването и прилагането на GDPR¹ в организациите от частния и публичния сектор на цялата територия на Европейския съюз, е във от съмнение. Като се има предвид, че същият е изцяло и директно приложим от 25 май 2018 година, очевиден е нуждата от постоянното му разясняване, тълкуване, анализиране и наблюдение.

При професионалния подход още отсега може да се направи обосновано предположение за едни бъдещи рискове за управленските, финансовите, счетоводните и юридическите екипи в организациите и в частния, и в публичния сектор. Тези рискове винаги са съществували, съществуват и ще съществуват, но Регламен-

тът за пръв път им дава толкова ясна и устойчива нормативна база в обхвата на урежданата от него правна материя. В настоящето изложение ще се спрем само на някои от тях, в случая – на рисковете от съдебни претенции на основания от GDPR.

Разпоредбата на чл. 82 от Регламента е категорична, че всяко лице, което е претърпяло материални или нематериални вреди в резултат на нарушение на настоящия Регламент, има право да получи обезщетение от администратора или обработващия лични данни за нанесените вреди. Чрез тази норма е доразвит класическият правен институт на непозволеното увреждане (деликт) в двата му аспекта – имуществени вреди и неимуществени вреди. Налице е търсената от разпоредбата причинна връзка между нарушението на самия Регламент и вредоносния резултат. Деликвент (причинител на вредата, отговорният правен субект) може да бъде както администраторът на лични данни, така и субектът, обработващ личните данни. Исковата претенция е за обезщетение (обезвъзмездяване, обезвреда) на причинените вреди (щети, увреди).

Логично, същият юридически текст продължава в смисъл, че администраторът, участващ в обработването на лични данни, носи отговорност за вреди, произтичащи от извършеното обработване, което нарушава настоящия Регламент. Обработващият лични данни носи отговорност за вреди, произтичащи от извър-

¹ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (познат като Общ регламент относно защитата на данните) - Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (known as General Data Protection Regulation - GDPR)

шеното обработване, само когато не е изпълнил задълженията по настоящия регламент, конкретно насочени към обработващите лични данни, или когато е действал извън законосъобразните указания на администратора или в противоречие с тях. Администраторът или обработващият лични данни се освобождава от отговорност, ако докаже, че по никакъв начин не е отговорен за събитието, причинило вредата. Тоест, при липса на причинно-следствената връзка между действие или бездействие по нарушение на Регламента, макар и да е налице увреждащо лице то събитие, не е налице деяние, свързано с администратора или обработващия личните данни. При липса на този елемент същите не се явяват деликвент по увредата.

Житейски оправдано е да се очаква, че би могло да се стигне до съпричинителство. Затова разпоредбата продължава в смисъл, че когато в една и съща операция по обработване участват повече от един администратор или обработващ лични данни или участват и администратор, и обработващ лични данни, и когато те са отговорни за вреда, причинена от обработването, всеки администратор или обработващ лични данни носи отговорност за цялата вреда, за да се гарантира действително обезщетение на субекта на данни. Когато администратор или обработващ лични данни е изплатил пълното обезщетение за причинената вреда, той има право да поиска от другите администратори или обработващи лични данни, участвали в същата операция по обработване на лични данни, да му възстановят част от платеното обезщетение, съответстваща на тяхната част от отговорността за причинената вреда. При доброволно възстановяване на платеното обезщетение правоотношенията между съпричинителите ще бъдат уредени добросъвестно. Ако това не се случи, правото на завеждане на съдебен иск ще принадлежи на изплатилия пълното обезщетение срещу останалите причинители до размерите на дължимите от тях суми по деликтното правоотношение.

Съдебните производства във връзка с упражняването на правото на обезщетение се образуват пред съдилища, компетентни съгласно правото на държавата членка. По българската правна система в този случай това биха били съдилища от общата система на съдилищата. Особеността е, че за разлика от съдебните производства по административни санкции на основания и по дисциплинарни санкции на ос-

нования, последните биха могли в зависимост от приложимия закон пред административните съдилища, но в някои случаи ще бъдат в подсъдността на общите съдилища.

Регламентът поддържа високи юридически стандарти относно основополагащ за правата държавата принцип – правото за защита. Текстът на неговия чл.79 посочва, че без да се засягат които и да било налични административни или несъдебни средства за защита, включително правото на подаване на жалба до надзорен орган, всеки субект на данни има право на ефективна съдебна защита, когато счита, че правата му по настоящия регламент са били нарушени в резултат на обработване на личните му данни, което не е в съответствие с настоящия регламент. Под „всеки субект“, разбира се, се има предвид само физическо лице, защото само и единствено него касаят личните данни в собствения смисъл на това понятие. Нарушаването на данни, свързани с търговска, производствена, банкова, застрахователна, корпоративна и каквато и да е друга тайна, касае организационни данни и те могат да се защитават по съдебен ред на други правни основания. Под „ефективна съдебна защита“ трябва да се разбира обаче не само чл.6 от ЕКПЧ², но и цялата еволютивна практика на Европейския съд по правата на човека³, а също така и либералната правна доктрина по тази правна материя. Последните две – практиката и доктрината понякога допускат прекалено разширително тълкуване в полза на атакуваната страна (ищец, жалбоподател), за сметка на страната в защитна позиция (в случая – номиналният деликвент).

Самият Регламент обаче дава процесуална свобода на избор на атакуваната страна, като декларира, че производствата срещу даден администратор или обработващ лични данни се образуват пред съдилищата на държавата членка, в която администраторът или обработващият лични данни има място на уста-

² Конвенция за защита правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС, позната и като Европейска конвенция за правата на човека - ЕКПЧ) - Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (CPRHFF, known as ECHR)

³ European Court of Human Rights

новяване. Като алтернативен вариант такива производства могат да се образуват пред съдилищата на държавата членка, в която субектът на данните има обичайно местопребиваване, освен ако администраторът или обработващият лични данни е публичен орган на държава членка, действащ в изпълнение на публичните си правомощия. Тоест, налице е **факултативност на избора на подсъдност**, почти изцяло зависима от волята на ищеца.

Регламентът класифицира възможните вреди, настъпили в резултат от нарушаването му на три категории – физически, материални и нематериални, съобразно изказа на точка 75 от Преамбюла на Регламента, обозначена като (75) преди основния текст, разглеждан като „Рискът за правата и свободите на физическите лица, с различна вероятност и тежест“.

При групата на **материалните вреди**, които трябва да се разбират като „имуществени вреди“ по терминологията на българската правна система, са възможни две различни техни прояви форми. Първата се изразява в т.н. „претърпени загуби“ – действително настъпили загуби на вещи или парични средства. Чисто материалният характер на загубата в случая е водещ критерий. Втората проявна форма касае т.н. „пропуснати ползи“ – нереализираната се потенциално съществуваща възможност за увеличаване на имуществото във веществен или паричен план. Правилото за обезвреда тук може да бъде открито в чл.51, изречение първо от ЗЗД⁴ - обезщетение се дължи за всички вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. Тоест, отговорността е реална, обективна и измерима въз основа на някакви критерии.

Групата на **нематериалните вреди** е свързана с неблагоприятен вътрешен, душевен план на увреденото лице, вследствие на нарушението. Класификацията им по българската правна система е „неимуществени вреди“. Отрицателните промени в тази насока могат да се изразяват в дискомфорт, стрес, безпокойство, напрежение, поведенчески отклонения във връзка с личния и професионалния живот, емоционални, волеви или психически страдания и трудности, физическа болка или тежест и други подобни. Макар и тези състоя-

⁴ Закон за задълженията и договорите, Обн. ДВ. бр.275 от 22 ноември 1950 година

ния реално да не се поддават на точно измерван в техния обем и интензитет, те се подвеждат под един възможен измерител. Правилото в българското национално законодателство се намира в чл.52 от ЗЗД, който разписва, че обезщетение за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост.

От гледна точка на българската нормативна правна система, съдебна практика и правна доктрина групата на **физическите вреди** се явява нова квалификация в общата съвкупност от вреди, наред с материалните и нематериалните такива. Дефиниция по българската правна система за физически вреди няма, но е разбираемо, че те ще се свързват с увреда на телесната цялост и здраве на човека. Затова те се явяват под-група както на материалните вреди, така и на нематериалните вреди.

Понеже Регламентът е много обстоятелствен в изброяването на възможните неблагоприятни последици от нарушаването му, ако се вземат предвид и възможните комбинации между аспектите на нарушенията, от емпирична страна още от сега може да се предположи, че те биха могли да се **класифицират практически на хиляди възможни видове и подвидове**. Тук ще се спрем само на тези, които биха имали по-голяма тежест и биха довели до по-сериозен риск за организацията от частния или публичен сектор при развитието и приключването на евентуалното съдебно производство. Тези вреди биха могли да бъдат в следните насоки:

На първо място – **вреда от дискриминация**. Дискриминацията е неблагоприятно третиране или по-малко благоприятно третиране на основа на признаци като пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, по смисъла на чл.4, ал.1, 2 и 3 от ЗЗДискр⁵. Тук биха могли да се развият съдебни производства от гражданскоправен характер за вреди.

⁵ Закон за защита от дискриминация, Обн. ДВ. бр.86 от 30 септември 2003 година

На второ място – **вреда от кражба на самоличност**. Това би могло доведе до измами с разпореждането с недвижими имоти и движими вещи, парични средства и други подобни. По същността си това посегателство предполага две форми на юридическа защита – гражданскоправно дело за обезщетяване на вредите срещу всички *съпричинители*, както и наказателноправни производства за престъпления срещу личността.

На трето място – **вреда от измама с фалшива самоличност**. Това е правна конструкция, близка до горната и с горните последици от процесуален характер. Разликата е, че докато при кражбата на самоличност е налице „влизане в кожата“ на друга личност, то при изматата с фалшива самоличност – се въвежда в заблуждение, че лицето, което действа в правното пространство, има една самоличност, макар това да не е така.

На четвърто място – **вреда от финансови загуби**. Точно това биха били материални вреди от рода на пропуснатите ползи. Нереализираната се потенциално съществуваща възможност за увеличаване на имуществото тук би била разглеждана като непостигната печалба или непредвидени разходи, вследствие на нарушението. Евентуалните съдебни производства биха били гражданскоправни, но е възможно да бъде проведен и успешен исков процес и пред търговските отделения на съдилища (при една сложна система от аргументации и доказване).

На пето място – **вреда от накърняване на репутацията**. Когато става въпрос за физическо лице, защитата по съдебен ред би била гражданско правна – за неимуществени вреди, но би могло да се търси защита и по наказателноправен ред – за престъпления срещу личността. Макар и сложно като правна конструкция, обезщетение би могло да се търси и за имуществени и неимуществени вреди на търговското предприятие, като се аргументира и докаже пряката връзка между увреждане на репутацията например на собственика или управляващия, и настъпилите имуществени и неимуществени вреди. Такива съдебни дела биха имали търговски характер.

На шесто място – **вреда от нарушаване на поверителността на лични данни**. Ако не е проведена една валидна политика на поверителност на личните данни в смисъл, че трябва да се предприемат необходимите технически

и организационни мерки, за да защитят данните от случайно или незаконно унищожаване, или от случайна загуба, от неправилен достъп, изменение или разпространение, както и от други незаконни форми на обработване по смисъла на чл.23, ал.1 от ЗЗЛД⁶, могат да настъпят вреди, които най-вероятно биха били претендирани в един граждански съдебен процес.

На седмо място – **вреда от нарушение на професионална тайна**. Множество професии са изградени на принципа на доверието. Например, професията на адвоката задължава същия да я упражнява съвестно и чрез своето поведение при нейното упражняване и извън нея да бъде достоен за необходимите за професията доверие и уважение – чл.40, ал.1 от ЗАдв⁷. Загубеното доверие в резултат на нарушение на администратора на данни или обработващия ги със сигурност би довело до съдебни производства от гражданскоправен характер за вреди.

На осмо място – **вреда от неразрешено премахване на псевдонимизация**. По същността си терминът трябва да се разбира като „техника за защита на неприкосновеността, при която личните данни се обработват по начин, който не позволява идентификацията на физическото лице без употребата на допълнителна информация, която следва да се съхранява отделно от тези данни, под защитата на технически и организационни мерки⁸“. Тук евентуалното съдебно доказване на вреди би било много по-трудно поради опосредствания характер на идентификацията на лицето, но един добър юридически екип би могъл да реализира ефективно същата.

⁶ Закон за защита на личните данни, Обн. ДВ. бр.1 от 4 януари 2002 година

⁷ Закон за адвокатурата, Обн. ДВ. бр.55 от 25 юни 2004 година

⁸ Задължения на администраторите на лични данни по новия Общ регламент относно защитата на данните, <https://www.cpdp.bg/?p=element&aid=1043>, Интернет-страница на Комисията за защита на личните данни

На девето място – **вреда от други значителни икономически или социални неблагоприятни последици**. Терминологично, тук могат да бъдат разбирани *каквито и да е реални или твърдени неблагоприятни последици* от характера на вреди. Единственият критерий за тях е да са „значителни“. Този критерий ще бъде разглеждан, дискутиран и приеман от съдебната практика, за което към настоящия момент е трудно да бъдат дадени евентуалните негови параметри. По-важното е, че Регламентът дава едно много разтегливо понятие за неблагоприятните последици, което в различните му интерпретации би довело до множество съдебни иски за вреди при нарушения на самия GDPR. По друг начин казано, на всичките гореизброени осем пункта ще е налице *първоначална допустимост на съдебните производства*, като за успешността им ще е нужно да бъде доказана *основателността* им.

Понеже изпълнителното деяние се изразява в нарушение на Регламента и именно от това нарушение са настъпили вредите за лицето, много е важно да се направи обзор какви биха могли да бъдат тези нарушения, които биха били фактическа и правна основа за евентуалните бъдещи съдебни иски. Нарушенията биха могли да се проявят във връзка с множество фази на обработване, съхранение, създаване, използване и запазване на лични данни. Някои от тези аспекти са нарушения на GDPR, свързани с: Разкриване на **расов или етнически произход, политически възгледи, религиозни или философски убеждения, членство в професионална организация**. Всички тези характеристики на личността посочват *нейната индивидуалност*.

Обработването на **генетични данни** е дейност, свързана с множество аспекти за съществуването на личността, но най-вече – с биологичния произход на лицето и с податливостта или не на наследствени заболявания.

Обработване данни за **здравословното състояние** дава данни за минали заболявания, сегашни такива, както и за евентуалните рискове от бъдещи заболявания.

Обработване на данни за **сексуалния живот** е дейност, която нито публичните власти, нито който и да е частен субект не би трябвало да извършва *по дефиниция*, понеже този аспект на живота е *строго личен*. Затова тук защитата би трябвало да е с много по-голяма степен на защита, и евентуалните съдебни дела за нару-

шаване на GDPR при доказаност на исковите претенции биха имали сериозен шанс за успеваемост.

Обработване на данни за **присъди и нарушения**. Тук трябва да се има предвид, че от терминологична гледна точка Регламентът *не е никак коректен и прецизен*. Той поставя на една плоскост крайният осъдителен съдебен акт – присъда, от една страна и неспазването на правилата за поведение – нарушение, от друга страна. Това е смислов и юридически nonsens от гледна точка на българската юриспруденция. Затова, в тази му част Регламентът трябва да се разглежда през призмата на българските действащи закони. Присъдата трябва да се разбира такава като юридическо наказание за извършено престъпление по смисъла на НК⁹ и същата се изпълнява по ЗИНЗС¹⁰. Нарушенията би трябвало да се подвеждат под смисъла на ЗАНН¹¹ и тяхното санкциониране по принцип се извършва с наказателно постановление, което може да наложи различен по вид и размер наказание.

Оценка на лични аспекти, отнасящи се до представянето на работното място, здравето, личните предпочитания или интереси, надеждността или поведението, местонахождението или движенията в пространството, с цел създаване или използване на лични профили. *Представянето на работното място* касае всеки следващ работодател или орган по назначаването, и данните за него – особено когато същото е неприето за добро – може да накърни правото на труд на лицето, от което могат да последват *пропуснати ползи*, които биха могли да се претендират. *Здравето* също е критерий, който би повлиял на един потенциален работодател. *Личните предпочитания* – например предпочитаното време за работа и почивка (през тъмната или светлата част на

⁹ Наказателен кодекс, Обн. ДВ. бр.26 от 2 април 1968 година

¹⁰ Закон за изпълнение на наказанията и задържането под стража, Обн. ДВ. бр.25 от 3 април 2009 година

¹¹ Закон за административните нарушения и наказания, Обн. ДВ. бр.92 от 28 ноември 1969 година

денонощието) – макар и да могат да бъдат подтиснати от лицето, създават предубеждения у потенциалния работодател. **Надежността** е субективно оценяване и по принцип много коварно би могла да повлияе за формиране на предварителна настройка относно кандидатстващия за работното място. Същото касае и оценката на **поведението**, макар за приемливо поведение да има някакви общоприети критерии. **Местонахождението или движението в пространството** обаче са строго лични данни, и те не би трябвало да се използват в какъвто и да е частен интерес, защото пряко и дълбоко касаят личната сфера на лицето – право на личен и семеен живот, свобода на придвижване и т.н. – защитени от Конституцията на Република България, от Правото на Европейския съюз, от ЕКПЧ и от множество други национални и други правни актове.

Организациите в частния и публичния сектор трябва да обърнат сериозно внимание на **рисковете от евентуални съдебни претенции** срещу тях на основания на вреди от нарушения на GDPR, извършени от администратори на лични данни или от служители, обработващи такива данни. Добрите и отговорни мениджъри без забава още понастоящем трябва да възложат в тази насока **одитен ангажимент** на одитните звена или одитори в организациите, а на собствено отделно основание – и **правни анализи** на юридическите си екипи, юрисконсулти или обслужващи външни юристи или консултанти, защото професионално предвиденият риск винаги се явява **здрава основа за устойчивостта** на организацията в бъдещето.

© д-р Младен Младенов, 18 февруари 2018

Списание

Вътрешен одитор

На хартиен носител 50 лв.

20 лв. Онлайн абонамент

Членовете на ИВОБ ще продължат да достъпват безплатно електронното издание на списанието на сайта на ИВОБ: www.iabg.org

ИНСТИТУТ НА
ВЪТРЕШНИТЕ ОДИТОРИ
В БЪЛГАРИЯ

Международно списание

INTERNAL AUDITOR

6 БРОЯ ГОДИШНО

На хартиен носител 62,50 лв.

30 лв. Онлайн абонамент

ГОДИШЕН АБОНАМЕНТ 2018

Цените са без ДДС

ECIIA PRESENTS

MADRID EUROPEAN CONFERENCE

FOR

SUPER INTERNAL AUDITORS

PUMP UP YOUR POWERS !! MADRID 3-5 OCTOBER 2018

FLY TO MADRID!!!!
AND BECOME PART OF 2018 MADRID EUROPEAN CONFERENCE FOR...
SUPER INTERNAL AUDITORS!!!

2 DAYS **60 SPEAKERS**

1000 ATTENDANTS **42 COUNTRIES**

PLENARY SESSIONS, CONCURRENT SESSIONS AND PANEL DISCUSSIONS

BEST PRACTICES AND WORLD LEADING EXPERIENCE AT EVERY LEVEL

PUMP UP YOUR POWERS!!!
FOR THOSE WHO ARE DEDICATED TO FIGHT AGAINST RISK SITUATIONS AND PROTECTING THE VALUE OF ORGANIZATIONS...TO LEAD YOUR TEAM, COMPROMISING WITH THE QUALITY OF YOUR WORK AND TO GET THE MOST OF YOUR COMMUNICATING SKILLS TO CHANGE DIRECTION AND MENTALITY...

OUTSTANDING SPEAKERS

NASSIM TALEB
Author of The Black Swan- Essayist, researcher and financier

JOSEP PIQUÉ
Economist, businessman and ex Minister of the Kingdom of Spain

NAOHIRO MOURI
Corporate Officer & Chief Internal Auditor at AIG Japan Holdings

AMPARO MORALEDA
Board member of Airbus, Solvay, Vodafone and CaixaBank.

REGISTER NOW AT

WWW.SUPERINTERNALAUDITORS2018.COM

AND BENEFIT FROM SPECIAL PRICES – OBTAIN 16 CPE CREDITS –

POWERED BY

Instituto de Auditores Internos de España